

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

21 päivänä syyskuuta 2023*

Ennakkoratkaisupyyntö – Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue – Dublin-järjestelmä – Asetus (EU) N:o 604/2013 – Kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteet ja -menettelyt – Hakijalle oleskeluluvan myöntäneen jäsenvaltion vastuu – 2 artiklan 1 alakohta – Oleskeluluvan käsite – Jäsenvaltion myöntämä diplomaattikortti – Diplomaattisia suhteita koskeva Wienin yleissopimus

Asiassa C-568/21,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Raad van State (ylin hallintotuomioistuin, Alankomaat) on esittänyt 25.8.2021 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 16.9.2021, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

vastaan

E. ja

S.,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Arabadjiev sekä tuomarit P. G. Xuereb, T. von Danwitz, A. Kumin (esittelevä tuomari) ja I. Ziemele,

julkisasiamies: A. M. Collins,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- E. ja S., edustajanaan M. F. Wijngaarden, advocaat,
- Alankomaiden hallitus, asiamiehinään M. K. Bulterman ja A. Hanje,
- Itävallan hallitus, asiamiehinään J. Schmoll ja V. Strasser,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

– Euroopan komissio, asiamiehinään aluksi L. Grønfeldt ja W. Wils, sittemmin W. Wils, kuultuaan julkisasiamiehen 9.3.2023 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen, on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteiden ja -menettelyjen vahvistamisesta 26.6.2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 604/2013 (EUVL 2013, L 180, s. 31; jäljempänä Dublin III -asetus) 2 artiklan 1 alakohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa ovat vastakkain Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (oikeus- ja turvallisuusministeriön valtiosihteeri, Alankomaat; jäljempänä valtiosihteeri) sekä E. ja S., jotka toimivat omissa nimissään sekä alaikäisten lastensa nimissä, ja jossa on kyse heidän kansainvälistä suojelua koskevien hakemustensa hylkäämisestä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kansainvälinen oikeus

- 3 Wienissä 18.4.1961 tehdyn diplomaattisia suhteita koskevan Wienin yleissopimuksen, joka tuli voimaan 24.4.1964 (Yhdistyneiden kansakuntien sopimuskokoelma, nide 500, s. 95; jäljempänä Wienin yleissopimus), 2 artiklassa määrätään seuraavaa:
”Diplomaattisten suhteiden solmiminen valtioiden kesken ja pysyvien diplomaattisten edustustojen perustaminen tapahtuu molemminpuolisella suostumuksella.”
- 4 Yleissopimuksen 4 artiklassa määrätään seuraavaa:
”1. Lähettäjävaltion on varmistauduttava siitä, että vastaanottajavaltion agrementti on myönnetty henkilölle, jonka se aikoo akkreditoida siihen valtioon edustuston päälliköksi.
2. Vastaanottajavaltio ei ole velvollinen ilmoittamaan lähettäjävaltiolle agrementin epäämisen syitä.”
- 5 Yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:
”Ilmoitettuaan aikomuksestaan asianmukaisesti kysymyksessä oleville vastaanottajavaltioille lähettäjävaltio voi akkreditoida edustuston päällikön tai määrätä diplomaattisen henkilökunnan minkä tahansa jäsenen useampaan kuin yhteen valtioon, jollei jokin vastaanottajavaltioista sitä nimenomaan vastusta.”
- 6 Saman yleissopimuksen 9 artiklassa määrätään seuraavaa:
”1. Vastaanottajavaltio voi milloin tahansa ja tarvitsematta perustella päätöstään ilmoittaa lähettäjävaltiolle, että edustuston päällikkö tai sen diplomaattisen henkilökunnan jäsen on

persona non grata tai että edustuston henkilökunnan jotakin muuta jäsentä ei voida hyväksyä. Lähettäjävaltion on tällaisessa tapauksessa joko kutsuttava asianomainen henkilö kotiin tai vapautettava hänet tehtävistään edustustossa. Henkilön voidaan julistaa olevan non grata tai ei-hyväksyttävä ennen hänen saapumistaan vastaanottajavaltion alueelle.

2. Jos lähettäjävaltio kieltäytyy täyttämästä tai jollei se kohtuullisessa ajassa täytä tämän artiklan 1 kohdan mukaisia velvollisuuksiaan, vastaanottajavaltio voi kieltäytyä tunnustamasta asianomaista henkilöä edustuston jäseneksi.”

7 Wienin yleissopimuksen 10 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Vastaanottajavaltion ulkoasiainministeriölle tai muulle sovitulle ministeriölle on ilmoitettava:

a) edustuston jäsenten nimittämisestä, heidän saapumisestaan ja lopullisesta lähdöstään tai heidän tehtäviensä päättymisestä edustustossa;

b) edustuston jäsenten perheeseen kuuluvien henkilöiden saapumisesta ja lopullisesta lähdöstä sekä tarvittaessa siitä, tuleeko joku henkilö edustuston jäsenen perheenjäseneksi tai lakkaako hän olemasta sellainen;

– –”

Unionin oikeus

8 Dublin III -asetuksen johdanto-osan neljännessä ja viidennessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(4) Lisäksi Tampereen päätelmissä todetaan, että yhteiseen eurooppalaiseen turvapaikkajärjestelmään olisi lyhyellä aikavälillä sisällyttävä selkeä ja toimiva menettely turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämiseksi.

(5) Tällaisen menettelyn perusteiden olisi sekä jäsenvaltioiden että asianomaisten henkilöiden kannalta oltava puolueettomat ja oikeudenmukaiset. Menettelyn mukaisesti olisi erityisesti voitava määrittää nopeasti hakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio, jotta voidaan taata hakijoille tehokas pääsy kansainvälisen suojelun myöntämistä koskeviin menettelyihin ja jotta ei vaaranneta kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten käsittelyn nopeutta koskevan tavoitteen saavuttamista.”

9 Asetuksen 2 artiklassa, jonka otsikko on ”Määritelmät”, säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

– –

c) ’hakijalla’ kolmannen maan kansalaista tai kansalaisuudetonta henkilöä, joka on tehnyt kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen, jonka johdosta ei vielä ole tehty lopullista päätöstä;

– –

l) 'oleskeluluvalla' jäsenvaltion viranomaisten antamaa asiakirjaa, jonka perusteella kolmannen maan kansalaisella tai kansalaisuudettomalla henkilöllä on oikeus oleskella kyseisen jäsenvaltion alueella, mukaan luettuina asiakirjat, joilla tilapäistä suojelua koskevien järjestelyjen nojalla tai siihen asti, kunnes maastapoistamisen täytäntöönpanon esteenä olevat olosuhteet ovat poistuneet, on myönnetty oikeus oleskella jäsenvaltion alueella, ei kuitenkaan viisumeja ja oleskelulupia, jotka on myönnetty hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämiseksi tässä asetuksessa säädetyn mukaisesti tarvittavana aikana tai kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tai oleskelulupahakemuksen käsittelyn aikana;

– –”

10 Asetuksen 7–15 artikla sisältyvät asetuksen III lukuun, jonka otsikko on ”Hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteet”. Saman asetuksen 7 artiklan, jonka otsikko on ”Perusteiden etusijajärjestys”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Perusteita, joiden mukaan hakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio määritetään, sovelletaan siinä järjestyksessä kuin ne on esitetty tässä luvussa.”

11 Dublin III -asetuksen 12 artiklan, jonka otsikko on ”Oleskelulupien tai viisumien myöntäminen”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos hakijalla on voimassa oleva oleskelulupa, luvan myöntänyt jäsenvaltio on vastuussa kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä.”

12 Kyseisen asetuksen 21 artiklan, jonka otsikko on ”Vastaanottopyynnön esittäminen”, 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos jäsenvaltio, jossa kansainvälistä suojelua koskeva hakemus on jätetty, katsoo, että toinen jäsenvaltio on vastuussa hakemuksen käsittelystä, se voi mahdollisimman nopeasti ja joka tapauksessa kolmen kuukauden kuluessa 20 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua hakemuksen jättämispäivästä pyytää tätä toista jäsenvaltiota ottamaan hakijan vastaan.”

13 Asetuksen 29 artiklan, jonka otsikko on ”Yksityiskohtaiset säännöt ja määräajat”, 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Hakijan tai muun 18 artiklan 1 kohdan c tai d alakohdassa tarkoitettun henkilön siirto pyynnön esittäneestä jäsenvaltiosta hakemuksen käsittelystä vastuussa olevaan jäsenvaltioon tapahtuu pyynnön esittäneen jäsenvaltion kansallisen lain mukaisesti ja sen jälkeen kun asianomaiset jäsenvaltiot ovat päässeet asiasta yhteisymmärrykseen ja heti kun se on käytännössä mahdollista, kuitenkin viimeistään kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun toinen jäsenvaltio on suostunut pyyntöön ottaa asianomainen henkilö vastaan tai takaisin tai muutoksenhaun tai uudelleen käsittelyn johdosta annetun lopullisen päätöksen tekemisestä, jos sillä on lykkäävä vaikutus 27 artiklan 3 kohdan mukaisesti.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

14 E. ja S. sekä heidän alaikäiset lapsensa ovat kolmannen maan kansalaisia. Isä oli maansa diplomaattiedustuston jäsen jäsenvaltiossa X ja asui tämän valtion alueella aviopuolisonsa ja lastensa kanssa. Tämän oleskelun aikana kyseisen jäsenvaltion ulkoasiainministeriö myönsi heille diplomaattikortit.

15 Jäsenvaltiosta X poistuttuaan E. ja S. hakivat kansainvälistä suojelua Alankomaissa.

- 16 Valtiosihteeri katsoi 31.7.2019, että jäsenvaltio X oli Dublin III -asetuksen 12 artiklan 1 kohdan nojalla vastuussa näiden hakemusten käsittelystä, koska kyseisen jäsenvaltion viranomaisten myöntämät diplomaattikortit olivat oleskelulupia. Mainittu jäsenvaltio hyväksyi vastaanottopyynnöt 25.9.2019.
- 17 Valtiosihteeri kieltäytyi 29.1.2020 tekemillään päätöksillä käsittelemästä E:n ja S:n kansainvälisestä suojelusta tekemiä hakemuksia sillä perusteella, että jäsenvaltio X oli vastuussa niiden käsittelystä.
- 18 E. ja S. nostivat näistä päätöksistä kanteet rechtbank Den Haagissa (Haagin alioikeus, Alankomaat). He vetosivat kanteidensa tueksi siihen, että jäsenvaltio X ei ollut vastuussa heidän hakemustensa käsittelystä, koska kyseisen jäsenvaltion viranomaiset eivät olleet koskaan myöntäneet heille oleskelulupaa. He väittivät saaneensa oleskeluoikeuden diplomaattiasemansa perusteella, ja tämä oikeus perustui suoraan Wienin yleissopimukseen.
- 19 Rechtbank Den Haag hyväksyi kanteet 20.3.2020 antamallaan tuomiolla todettuaan, että valtiosihteeri oli virheellisesti katsonut jäsenvaltion X olleen vastuussa kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten käsittelystä. Kyseinen tuomioistuimien korosti, että mainitun jäsenvaltion viranomaisten myöntämiä diplomaattikortteja ei voitu pitää oleskelulupana, koska E:llä ja S:llä jo oli oleskeluoikeus mainitussa jäsenvaltiossa Wienin yleissopimuksen nojalla.
- 20 Valtiosihteeri valitti tästä tuomiosta Raad van Stateen (ylin hallintotuomioistuimien, Alankomaat) eli ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen ja väitti, että jäsenvaltion X E:lle ja S:lle myöntämät diplomaattikortit kuuluvat Dublin III -asetuksen 2 artiklan 1 alakohdassa tarkoitetun käsitteen ”oleskelulupa” piiriin.
- 21 Raad van State täsmentää olevan riidatonta, että jäsenvaltion X viranomaiset myönsivät diplomaattikortit E:lle ja S:lle ja että nämä kortit olivat edelleen voimassa silloin, kun he hakivat kansainvälistä suojelua Alankomaissa. Lisäksi jäsenvaltio X myönsi kyseiset diplomaattikortit Wienin yleissopimuksen mukaisesti, koska Alankomaiden kuningaskunta ja jäsenvaltio X ovat kyseisen yleissopimuksen sopimuspuolia.
- 22 Kyseisen tuomioistuimen mielestä E:n ja S:n tekemien kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittäminen edellyttää vastausta kysymykseen siitä, onko jäsenvaltion Wienin yleissopimuksen nojalla myöntämä diplomaattikortti Dublin III -asetuksen 2 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettu oleskelulupa.
- 23 Kyseinen tuomioistuin toteaa, että vastausta tähän kysymykseen ei voida johtaa suoraan kyseisestä säännöksestä eikä kyseisellä asetuksella perustetusta järjestelmästä eikä myöskään asian kannalta merkityksellisistä kansainvälisen oikeuden säännöistä. Kyseistä asetusta koskeva unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntökään ei tarjoa tältä osin selvennystä, ja vaikuttaa siltä, että jäsenvaltioiden käytännöt poikkeavat tältä osin toisistaan.
- 24 Tässä tilanteessa Raad van State on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko [Dublin III -asetuksen] 2 artiklan 1 alakohtaa tulkittava siten, että jäsenvaltion [Wienin yleissopimuksen] perusteella myöntämä diplomaattikortti on kyseisessä säännöksessä tarkoitettu oleskelulupa?”

Ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottaminen

- 25 Itävallan hallitus kyseenalaistaa nyt käsiteltävän ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottamisen edellytysten täyttymisen sillä perusteella, että Dublin III -asetuksen pyydetyistä tulkinnasta ei ole todellista hyötyä pääasian ratkaisemiseksi. Se väittää nimittäin, että nyt käsiteltävässä asiassa Alankomaiden kuningaskunnasta on tullut se valtio, joka on vastuussa kyseessä olevien kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten käsittelystä, koska on niin, että vaikka jäsenvaltio X hyväksyikin pääasian vastapuolten vastaanottoa koskevat pyynnöt, hakijoita ei siirretty tähän viimeksi mainittuun jäsenvaltioon kyseisen asetuksen 29 artiklan 1 kohdassa säädettyssä kuuden kuukauden määräajassa.
- 26 Tältä osin on muistutettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen unionin tuomioistuimelle esittämällä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. Jos esitetyt kysymykset koskevat unionin oikeussäännön tulkintaa, unionin tuomioistuimen on siten lähtökohtaisesti ratkaistava ne (tuomio 12.1.2023, DOBELES HES, C-702/20 ja C-17/21, EU:C:2023:1, 46 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 27 Tästä seuraa, että unionin oikeutta koskevilla kysymyksillä oletetaan olevan merkitystä asian ratkaisemisen kannalta. Unionin tuomioistuin voi kieltäytyä ratkaisemasta kansallisen tuomioistuimen esittämän ennakkoratkaisukysymyksen ainoastaan silloin, kun on ilmeistä, että pyydetyllä unionin oikeussäännön tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (tuomio 12.1.2023, DOBELES HES, C-702/20 ja C-17/21, EU:C:2023:1, 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 28 On palautettava mieleen myös, että Dublin III -asetuksen 29 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan hakijan siirto pyynnön esittäneestä jäsenvaltiosta hakemuksen käsittelystä vastuussa olevaan jäsenvaltioon tapahtuu pyynnön esittäneen jäsenvaltion kansallisen lain mukaisesti ja sen jälkeen, kun asianomaiset jäsenvaltiot ovat päässeet asiasta yhteisymmärrykseen, ja heti kun se on käytännössä mahdollista, kuitenkin viimeistään kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun toinen jäsenvaltio on suostunut pyyntöön ottaa asianomainen henkilö vastaan tai takaisin tai muutoksenhaun tai uudelleen käsittelyn johdosta annetun lopullisen päätöksen tekemisestä, jos sillä on lykkäävä vaikutus asetuksen 27 artiklan 3 kohdan mukaisesti.
- 29 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että valitettuaan ensimmäisessä oikeusasteessa annetusta tuomiosta ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen valtiosihteri haki, koska siirron määräaika oli päättymässä, väliaikaista oikeussuojaa ja että tämä hakemus hyväksyttiin.
- 30 Niinpä valtiosihterin tekemälle valitukselle on myönnetty Dublin III -asetuksen 29 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettu lykkäävä vaikutus, joten tässä säännöksessä tarkoitettu kuuden kuukauden määräaika alkaa kulua vasta sen jälkeen, kun ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on antanut kyseisestä valituksesta lopullisen ratkaisunsa.

- 31 Ei siis ole ilmeistä, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pyytämä unionin oikeuden tulkinta ei olisi sille tarpeen sen käsiteltäväksi saatetun oikeusriidan ratkaisemiseksi. Nyt käsiteltävä ennakkoratkaisupyyntö voidaan siis ottaa tutkittavaksi.

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 32 Esitettyyn kysymykseen vastaamiseksi on aluksi muistutettava, että unionin oikeussäännön tulkinta edellyttää, että huomioon otetaan paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys, johon se kuuluu, sekä sen toimen tavoitteet ja tarkoitus, jonka osa se on (tuomio 22.6.2023, Pankki S, C-579/21, EU:C:2023:501, 38 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 33 Dublin III -asetuksen 2 artiklan 1 alakohdan sanamuodon mukaan käsitteellä ”oleskelulupa” tarkoitetaan ”jäsenvaltion viranomaisten antamaa asiakirjaa, jonka perusteella kolmannen maan kansalaisella tai kansalaisuudettomalla henkilöllä on oikeus oleskella kyseisen jäsenvaltion alueella”. Lisäksi kyseisen säännöksen mukaan käsite sisältää ”asiakirjat, joilla tilapäistä suojelua koskevien järjestelyjen nojalla tai siihen asti, kunnes maastapoistamisen täytäntöönpanon esteenä olevat olosuhteet ovat poistuneet, on myönnetty oikeus oleskella jäsenvaltion alueella”, muttei kuitenkaan ”viisumeja ja oleskelulupia, jotka on myönnetty hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämiseksi tässä asetuksessa säädetyn mukaisesti tarvittavana aikana tai kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tai oleskelulupahakemuksen käsittelyn aikana”.
- 34 Pääasian vastapuolet ja Itävallan hallitus päättelevät unionin lainsäätäjän käyttämistä ilmaisuista pääasiallisesti, että oleskeluluvan käsite sisältää vain toimet, jotka kansallinen viranomainen on virallisesti toteuttanut ja joilla annetaan konstitutiivisesti lupa siihen, että kolmannen maan kansalainen tai kansalaisuudeton henkilö pysyy asianomaisen jäsenvaltion alueella. Sitä vastoin on niin, että vaikka pääasiassa kyseessä olevien kaltaiset diplomaattikortit ovatkin kansallisen viranomaisen virallisesti antamia asiakirjoja, ne lähtökohtaisesti vain heijastavat niitä oikeuksia ja erioikeuksia, joita niiden haltijoilla on Wienin yleissopimuksen nojalla. Ne ovat siis luonteeltaan puhtaasti deklaratorisia eivätkä voi kuulua Dublin III -asetuksen 2 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettun käsitteen ”oleskelulupa” piiriin.
- 35 Tältä osin on korostettava, että – kuten Dublin III -asetuksen 2 artiklan 1 alakohdassa olevan ilmaisun ”asiakirja” käytöstä ilmenee – kyseisessä säännöksessä tarkoitettulla oleskeluluvan käsitteellä on laaja merkitys. Kuten julkisasiamies on pääasiallisesti todennut ratkaisuehdotuksensa 46 kohdassa, mainitussa säännöksessä tälle käsitteelle annettussa määritelmässä ei etenkään viitata siihen, että kyseinen asiakirja olisi luonteeltaan konstitutiivinen tai deklaratorinen, eikä siinä myöskään nimenomaisesti suljeta pois Wienin yleissopimuksen nojalla myönnettyjä diplomaattikortteja.
- 36 Mainitun säännöksen asiayhteydestä on todettava, että käsite ”oleskelulupa” on ratkaiseva sovellettaessa Dublin III -asetuksen 12 artiklaa, jonka 1 kohdassa säädetään, että jos hakijalla on voimassa oleva oleskelulupa, luvan myöntänyt jäsenvaltio on vastuussa kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä.
- 37 Kyseinen 12 artikla kuuluu Dublin III -asetuksen III lukuun, joka koskee hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteita. Tältä osin oikeuskäytännöstä ilmenee, että kyseisen asetuksen 12–14 artiklassa esitettyjen eri perusteiden soveltamisella on pääsääntöisesti voitava antaa vastuu käsitellä kolmannen maan kansalaisen jättämä kansainvälistä suojelua koskeva hakemus sille jäsenvaltiolle, joka on ollut vastuussa kyseisen kansalaisen jäsenvaltioiden

alueelle saapumisesta tai siellä oleskelusta, ja tehdä näin ottamalla huomioon kyseisellä jäsenvaltiolla ollut rooli siinä, että tuo kansalainen on jäsenvaltioiden alueella (ks. vastaavasti tuomio 26.7.2017, Jafari, C-646/16, EU:C:2017:586, 87 ja 91 kohta).

- 38 Nyt käsiteltävässä asiassa pääasian vastapuolet väittävät, että jäsenvaltiolla X ollut rooli siinä, että he ovat jäsenvaltioiden alueella, on vähäpätöinen, koska Wienin yleissopimuksen mukaan vastaanottajavaltio ei voi tiettyjä erityistapauksia lukuun ottamatta vapaasti evätä lähettäjävaltion nimeämiltä diplomaattiedustuston jäseniltä pääsyä alueelleen ja oleskelua siellä.
- 39 Tältä osin on todettava, että vaikka Wienin yleissopimuksen 2 artiklan mukaan pysyvien diplomaattisten edustustojen perustaminen tapahtuukin molemminpuolisella suostumuksella, vastaanottajavaltiolla katsotaan silti olevan tiettyjä oikeuksia siltä osin kuin kyse on henkilöiden pääsystä sen alueelle edustuston diplomaattisen henkilöstön jäsenenä.
- 40 Erityisesti Wienin yleissopimuksen 9 artiklan 1 kohdassa määrätään, että vastaanottajavaltio voi milloin tahansa ja tarvitsematta perustella päätöstään ilmoittaa lähettäjävaltiolle, että edustuston päällikkö tai sen diplomaattisen henkilökunnan jäsen on persona non grata tai että edustuston henkilökunnan jotakin muuta jäsentä ei voida hyväksyä, ja henkilön voidaan julistaa olevan non grata tai ei-hyväksyttävä jopa ennen hänen saapumistaan vastaanottajavaltion alueelle. Kyseisen 9 artiklan 2 kohdassa puolestaan määrätään, että jos lähettäjävaltio kieltäytyy täyttämästä tai jollei se kohtuullisessa ajassa täytä kyseisen 1 kohdan mukaisia velvollisuuksiaan, vastaanottajavaltio voi kieltäytyä tunnustamasta asianomaista henkilöä edustuston jäseneksi.
- 41 Lisäksi Wienin yleissopimuksen 4 artiklan 1 ja 2 kohdasta ilmenee, että lähettäjävaltion on varmistauduttava siitä, että vastaanottajavaltion agreementti on myönnetty henkilölle, jonka se aikoo akkreditoida siihen valtioon edustuston päälliköksi, ja että vastaanottajavaltio ei ole velvollinen ilmoittamaan lähettäjävaltiolle agreementin epäämisen syytä.
- 42 Toisaalta Wienin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa määrätään, että ilmoitettuaan aikomuksestaan asianmukaisesti kysymyksessä oleville vastaanottajavaltioille lähettäjävaltio voi akkreditoida edustuston päällikön tai määrätä diplomaattisen henkilökunnan minkä tahansa jäsenen useampaan kuin yhteen valtioon, mutta jokin vastaanottajavaltioista voi nimenomaan vastustaa sitä.
- 43 Lopuksi Wienin yleissopimuksen 10 artiklan 1 kohdassa määrätään muun muassa, että edustuston jäsenten nimittämisestä, heidän saapumisestaan ja lopullisesta lähdöstään tai heidän tehtäviensä päättymisestä edustustossa sekä edustuston jäsenten perheeseen kuuluvien henkilöiden saapumisesta ja lopullisesta lähdöstä on ilmoitettava vastaanottajavaltion toimivaltaiselle ministeriölle.
- 44 Näin ollen se, että jäsenvaltio on myöntänyt henkilölle diplomaattikortin, ilmentää sitä, että jäsenvaltio on hyväksynyt kyseisen henkilön oleskelun alueellaan edustuston diplomaattihenkilöstön jäsenenä, ja osoittaa siten tällä jäsenvaltiolla olleen roolin siinä, että kyseinen henkilö on jäsenvaltioiden alueella.
- 45 Käsitteen ”oleskelulupa” tulkinta siten, että se kattaa Wienin yleissopimuksen nojalla myönnetyn diplomaattikortin, vastaa myös Dublin III -asetuksen 12–14 artiklassa esitettyjen perusteiden yleistä rakennetta, koska tämän asetuksen 7 artiklan 1 kohdan nojalla kyseistä 12 artiklaa sovelletaan ensisijaisesti.

- 46 Dublin III -asetuksen tarkoituksen osalta asetuksen johdanto-osan neljännessä ja viidennessä perustelukappaleessa korostetaan turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämiseksi sellaisen selkeän ja toimivan menettelyn tärkeyttä, jonka perusteiden olisi sekä jäsenvaltioiden että asianomaisten henkilöiden kannalta oltava puolueettomat ja oikeudenmukaiset ja jonka mukaisesti kyseinen jäsenvaltio voidaan määrittää nopeasti.
- 47 Se, että diplomaattikortin myöntäminen otetaan huomioon kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämiseksi, myötävaikuttaa tällaisen hakemuksen käsittelyn nopeutta koskevan tavoitteen saavuttamiseen.
- 48 Lisäksi – kuten julkisasiamies on pääasiallisesti todennut ratkaisuehdotuksensa 50 kohdassa – tämän tuomion 46 kohdassa mieleen palautettu Dublin III -asetuksen tarkoitus kyseenalaistuisi, jos kolmansien maiden kansalaisilla, joilla on Wienin yleissopimukseen perustuvat erioikeudet ja vapaudet, olisi mahdollisuus valita jäsenvaltio, jossa he tekevät kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen.
- 49 Joka tapauksessa se, että diplomaattikortti luokitellaan Dublin III -asetuksen 2 artiklan 1 alakohdassa tarkoitetuksi oleskeluluvaksi, koskee ainoastaan kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämistä, eikä sillä ole vaikutusta diplomaattiseen oleskeluoikeuteen. Tällainen luokittelu ei myöskään vaikuta myöhempään päätökseen siitä, myöntääkö kyseinen jäsenvaltio kansainvälistä suojelua vai ei.
- 50 Lopuksi on todettava, että – kuten julkisasiamies on korostanut ratkaisuehdotuksensa 51 kohdassa – pääasian vastapuolten tekemä viittaus siihen, että henkilöt, joilla on Wienin yleissopimuksessa säännelty oikeudellinen asema, on suljettu pois pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta 25.11.2003 annetun neuvoston direktiivin 2003/109/EY (EUVL 2004, L 16, s. 44) soveltamisalasta, on merkityksetön.
- 51 On nimittäin yhtäältä niin, ettei Dublin III -asetuksessa säädetä tällaisesta sulkemisesta tämän asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle eikä se myöskään sisällä poikkeussääntöjä, jotka koskisivat vaikutuksia, jotka diplomaattikortin myöntämisellä olisi katsottava olevan kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämiseksi.
- 52 Toisaalta on todettava, että direktiivi 2003/109 ei koske henkilöitä, joilla ei ole mitään aikomusta asettua pidemmäksi ajaksi jäsenvaltioiden alueelle, mutta tämä seikka ei estä jäsenvaltioita myöntämästä heille Dublin III -asetuksen 2 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettuja oleskelulupia.
- 53 Kaiken edellä esitetyn perusteella ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että Dublin III -asetuksen 2 artiklan 1 alakohtaa on tulkittava siten, että diplomaattikortti, jonka jäsenvaltio on myöntänyt Wienin yleissopimuksen perusteella, on kyseisessä säännöksessä tarkoitettu oleskelulupa.

Oikeudenkäyntikulut

- 54 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteiden ja -menettelyjen vahvistamisesta 26.6.2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 604/2013 2 artiklan 1 alakohtaa

on tulkittava siten, että

diplomaattikortti, jonka jäsenvaltio on myöntänyt Wienissä 18.4.1961 tehdyn ja 24.4.1964 voimaan tulleen diplomaattisia suhteita koskevan Wienin yleissopimuksen perusteella, on kyseisessä säännöksessä tarkoitettu oleskelulupa.

Allekirjoitukset